

Pomník padlým na hřbitově

V prosinci roku **1869** byl bývalými vojáky a kamarády založen spolek vojenských veteránů - válečných vysloužilců (K.Veteranenverein Hermansdorf).¹

Roku **1870**, o svatodušním pondělí, posvětil prapor veteránského spolku P.T. Nejdůstojnější pan opat Joannes Nepomucenus Ignatius Rotter, jakožto protektor tohoto spolku za přítomnosti mnoha přespolních spolků. Kmotřenka praporu byla výměnkářka na šolcovně (Heřmánkovice čp. 1, vdova po rychtáři) paní Theresia Domke, představený spolku veteránů – Josef Eimer.²

19.srpna **1906** byl pak slavnostně vysvěcen pomník na hřbitově, umístěný ve střední části severní zdi hřbitova. Zhotovil sochař Josef Kube z Broumova. Foto 1.

Původní pomník měl pouze pylon s osazeným nápisem ve stylizovaném věnci:

Mit

Gott für

Kaiser und

Vaterland

(S Bohem pro císaře a vlast).

Ve spodní části na černé skleněné desce pak nápis :

+

Den verstorbenen k.u. k. Militärs.

Der Militär -Veteranenverein

Hermsdorf

Zemřelým c. a k, vojákům, vojáci – veteráni Heřmánkovice

Na obou bocích a vzadu jsou vyhloubená obdélníková místa, kam pravděpodobně byly vloženy skleněné desky s dalšími nápisy či jmény zemřelých kamarádů.³ Na vrcholu byly dvě kovové dvouhlavé rakouské orlice s říšským jablkem a žezlem v pařátech. Jedna čelem ke kostelu a druhá zády k ní. Všechny čtyři hlavy spojené císařskou korunou. Po vzniku ČSR se spolek vojenských veteránů rozpustil - nesouhlasili totiž s novými podmínkami fungování takového spolku.

V roce 1918 po vzniku ČSR byl ustaven Podpůrný spolek bývalých vojáků (Unterstützungsverein ehemalig gendierter Soldaten) a v roce 1922 se vzdal vlastnictví pomníku ve prospěch Výboru válečného pomníku (Kriegsdenkmalausschuss). Ten dal přistavět dvě postranní pískovcová křídla ze stejného pískovce, jako je pylon původního pomníku, s vloženým blokem ze žlutého pískovce s dubovými ratolestmi a nápisem Unseren Helden (Našim hrdinům). Do postranních křídel vložil černé skleněné desky se jmény padlých a nezvěstných ze Světové války 1914 – 1918. Tuto část postavil kameník Heinrich Wolf z Broumova. Foto – pohlednice 2.

19.října 1922 byl pomník slavnostně vysvěcen. Později byl osazen nový nápis: ZUM GEDENKEN DER OPFER DES 1. WELTKRIEGES 1914 – 1918 –Na paměť obětí 1. světové války (*Snad až po roce 1945, do té doby byl užíván název Světová válka*).

Ponechané symboly Rakouska-Uherska odporovaly tehdejšímu československým zákonům a po nařízení českých správních orgánů byla koncem roku **1924** snesena rakouská orlice a odstraněn nápis na pylonu Mit Gott für Kaiser und Vaterland. Zakončení pylonu bylo osazeno koulí, ze které šlehají plameny (stylizované poupě).⁴

V roce **2007** bylo upraveno prostranství v okolí pomníku. Soupis padlých a nezvěstných s poznámkami je také v kronice obce.⁵ Původně byl soupis též ve vstupní části do kostela. Po roce 1945 byl odstraněn. Počet padlých na pomníku 87, v kronice 82⁶.

V roce **2018** péčí spolku Omnium z.s., Ing. Jakuba Děda pomník renovoval včetně ozdobného litinového plůtku restaurátor a kameník pan Tomáš Kučera z Rožmitálu u Broumova. Foto3.

Karel Gabriel 2018

¹ *Gedenkbuch der Gemeinde Hermsdorf*

² *Pamětihodné události od roku 1840 – uloženy v báni kostela a v roce 1969 při opravě věže sneseny, ofotografovány a vloženy do: Gedenkbuch oder Chronik der Lokalie Hermsdorf (uložena na faře Broumov – nyní SOA Náchod)*

³ Podle kroniky se po roce 1866 heřmánkovičtí účastnili ještě pozdějších tažení rakouské armády v 19. století

⁴ Nevrátili se – mrtví jsou, pomníky a pamětní desky obětem první světové války v okrese Náchod. Autoři: Věra Vlčková, Jan Čížek, 2017; tisk Pavel Mervart 2017, ISBN 978-80-7465-294-3

⁵ Gedenkbuch der Gemeinde Hermsdorf.

⁶ Nevrátili se – mrtví jsou.... Strany 200 – 207

1
Původní vzhled pomníku bez postranních křídel
(fotografie z renovace rok 2 018)

2
Upravený pomník z října 1922

3
Pomník po renovaci 2018

